

Szondolat

Szerkeszti: **Kemenes Lajos**

TARTALOM:

A kályha • Szabó Dezső a magyarság kérdéseiről • Kik a magyar könyvkiadók? • Rákosi Jenő levele a magyar sovinizmusról • Vagonlakó az állatkertben • Koldusok konjunkturája

Megjelenik hetenként

Budapest, 1920. évi
november hó 4.
II. évf. 45. sz.
Előfizetési díj
negyedévre
50 korona

Kiadja a
Központi
Sajtó-
vállalat
R. T.

ÁRA

• 4 •
KOR.

TIVOLI MOZGÓ

VI., Nagymező-utca 8.

Naponta változatos műsor.

Előadások naponta 1/25, 1/27 és 1/29 órai kezdettel.

Megjelent az „Új illetéktáblázat”.

Dr. Szepesi szerkesztésében. Ügyvédeknek, kereskedőknek és kereskedelmi társaságoknak nélkülözhetetlen. Kapható a KÖZPONTI SAJTÓVÁLLALAT könyvkereskedésében, IV. ker., Duna-utca 6. sz. (Klotild-palota) és minden könyvkereskedésben.

Karácsonyra szőlőt hat koronáért

biztosíthat magának. Vásárolja meg a Kisgazda-könyvtár «Szőlő és gyümölcsfélék téli eltartása» című füzetét a KÖZPONTI SAJTÓVÁLLALAT könyvkereskedésében, Budapest, IV. ker., Duna-utca 6. (Klotild-palotában, a Belvárosi kávéház mellett).

MOZIT akar berendezni villany-, és fénv- vagy acetilénre?

Kérem árajánlatot
HATSCHER ES FARKAS
kinematografiai szaküzletől
Budapest, IV., Károly-körút 26.

Filmkölszönző! TELEFONSZAM: 142-78.

A VAGYONÁTRUHÁZÁSI ILLETÉKEKRŐL

szóló 1920. évi XXXIV. t.-c. magyarázatokkal ellátva megjelent: Magyar Jogi Szemle Törvénytárának kiadásában. Ügyvédeknek, kereskedőknek, részvénytársaságoknak és állampénztári hivataloknak nélkülözhetetlen.

Ára 44.—korona.

Kapható és megrendelhető:

A KÖZPONTI SAJTÓVÁLLALAT R.-T.

könyvkereskedésében

Budapest, IV., Duna-utca 6. szám
(Klotild-palotában, a Belvárosi kávéház mellett.)

Hat korona hatvan fillérért télikabát,

keztüübélés, nyulpecsenye kapható. Olvassa el a Kisgazda-könyvtár «A hársnyul értékesítése és felhasználása» című füzetét. Kapható: A KÖZPONTI SAJTÓVÁLLALAT könyvkereskedésében, Budapest, IV. ker., Duna-utca 6. szám (Klotild-palotában, a Belvárosi-kávéház mellett) és minden könyvkereskedésben.

AMERIKAI KURIR

Budapest, VII., Bethlen-utca 41.

A külföldön minden ügyét elintézi. Amerikai hozzátartozóit kikutatja, Amerikából küldött, de nem kézbesített pénzeket és csomagokat megreklamálja. • Válaszbélyeg.

A keresztény magyarság nagybankja

Magyar Nemzeti Gazdasági Bank

ideiglenes helyisége

IV., Gerlóczy-u. 11. I. em.

Elfogad betéteket folyószámlán és takarékpénztári könyvecskére.

RÉSZVÉNYEK ÁRA
DARABONKÉNT **105 KOR.**

Hansa cigarettahüvely vattával

HANSA CIGARETTAPAPIR

Gyártja:

NOVEMBER JENŐ

Budapest, II., Lövőház-a. 22/a. Telefon: 175-42.

Szondolat

A kályha

Ő ma az időszerű, a nap hőse, akiről beszélnek mindenütt, a fagyos aszfalton, zsufolt villamosokban, vagonokban és fűtetlen szobában, az uralkodó, aki parancsol, a zsarnok, aki büntet, a mindenkinél nagyobb, népszerűbb, kegyetlenebb politikus, aki végre kezébe vette az ügyek intézését. Kiről másról irhatunk vezéreiket, ha nem róla?

Sötétben és fenyegetően gubbaszt a szobánkban. Nem szól, de éppen némasága hívja föl figyelmünket. A rácson át nem reszket a parazsak aranyköltészete, nem hallani a siró fa kedves panaszát, a tönkök és hasábok sercegését. Mégis leülünk mellé, a szokás hatalmánál fogva lábához kuporodunk és átöleljük, mint valaha a régi idilli teleken, mikor még meleg és jóságos volt. Most — hűtelen szerelmes — nem viszonzza ölelésünket. Dermesztő közönyt áraszt magából, úgy, hogy visszatörpanunk.

Tudósok régen megállapították, hogy a fűtés mai rendszere nagyon avult valami és a kályhára már ma is úgy tekinthetünk, mint eleven Anachronizmusra, mely egykor a muzeumokban foglal helyet és a villanyban daskáló, boldogabb korokban a jövő embere olyan értet-

len csodálkozással néz majd rá, mint a gyorsvonaton robogó ember a dilizsánszra, vagy az ekhós szekérre. Bizonyos, hogy a földgolyón található szénmennység egyre fogyóban van, a bányák kimerülnek és nem is messze van az az idő, mikor egyetlenegy göröngy szén sem lesz, még annyi fekete gyémánt sem, hogy fülbevalóba foglalják az ékszerészek. Ezenkívül a szén hálátlan portéka. A benne lévő eleveverőnek csak elenyészően kis hányadát adja ki, melegség, hő alakjában, a többi elsikkad és a salakkal hamuval, pörnyével együtt a föl nem használt energiák egész tömegét söprik ki cselédjeink. Külföldi lapok most, a bányászstrájkok és inségek e világválságában, sokat foglalkoznak ezzel a híres vegyészekkel, az emberi agy utolsó megfeszítésével dolgoznak, hogy a fázó emberiségnek egy kis meleget biztosítsanak a lassan haldokló, kihülő világon. Ugy nyilatkoznak, hogy a megoldás már nincs messze. Több oly anyagot találtak, melyek a bennük szunnyadó eleveverőt a maga egészében átváltoztatják hővé, a kísérletezések folynak, csak még a fűtés módját nem lelték meg.

Amerikában a villamoskályha járja

és valószínű, hogy ezen a módon oldódik meg a szénválság. De a villamosság nagyon drága. Olesóvá s mindenkinek hozzáférhetővé kell tenni az elektromos erőt, hogy az egész világ vele fűtsön. Legtöbb folyó, patak mozgási energiája például még mindig céltalanul pocsékolódik el, holott csak meg kellene nyergelni a mozgó vizeket, rabbá kellene tenni a rohanó erőket, hogy mindegyikünknek legyen elegendő fűtőanyaga. Egy csavar elkattintására aztán forró lehetne a koldusok szobája is. Különbö az amerikaiak ujabban kísérleteznek a fűtött ruhákkal is, melyeket villamosáram melegít át, úgy hogy a szobát fölösleges is fűteni, a test fűlik.

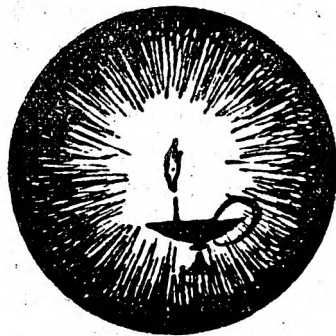
Igy egy szobában, melyben 20 fok hideg van s az asztalon megfagyva a pohárban a víz, kedélyesen igazán meleg hangulatban társalognak a vendégek és fittyet hánynak a hőmérőnek. Ennek a rendszernek csak az a baja, hogy az emberek rabok. Oda vannak tudniillik kötve egy zsinórral a villamos kapcsolóhoz és csak annyi mozgási szabadságuk van, amilyen hosszú a zsinór. Drámákat, izgalmas jeleneteket nem lehet játszani fűtött ruhákban, mert a zsinór elszakad és a hős megfagy.

Gyönyörű álmok ezek. Egykor bizonyára nem is tartják olyan lehetetleneknek és regényeseknek, mint mi. Meleg hullámokban lubickolnak majd pár évszázad múlva mindnyájan és ontják az energiabőséget, melyet a természet ad, a maga pa-

zar jótékonyágában. Ezeknél az ábrándoknál szinte fölmelegsztünk a farkasordító szobában. Egyenlőre azonban jó lenne legalább pár kiló porosz szén, vagy akár Cséri-szemét is, hogy kissé befűthessük kályhánkat.

Szabó Dezső a magyarság kérdéseiről

A magyar kultúr-közönség néhány héttel ezelőtt lapunk hasábjairól vette hírt,

hogy Szabó Dezső vissza vonul a közéleti szerepléstől. Vissza vonul, mert elkedvetlenítette az új magyar eszményekért

való harcoktól a nyílt és ortámadásoknak az az özöne, melyet ellenségei — zsidók és keresztények egyaránt — szinte napról napra feléje zúdítottak. Visszavonul, mert legrajongóbb hívei is csak megtapsolják, megéltetik őt, se nem védik meg azoktól, akik a pillanatnyi legyőzöttségében is erős, magára-ébredt s új célok felé induló magyarság jelképét látják benne, s éppen ezért szeretnék — bármilyen fegyverrel — leteríteni. Visszavonul, mert a keresztény magyarság nem méltatta eléggé a keresztény magyar megújulásért folytatott építő munkáját, még csak elegendő teret sem adott neki, ahonnan kikiálthassa magából a fajtajáért langoló, termékenyítő és irányító eszméit. Annyira

Szondolat

visszavonul — mondo ta néhány héttel ezelőtt, — hogy még az általa alapított *Magyar Írók Szövetsége* elnöki állásáról is lemond, s legjobban szeretne kimenni Svájcba, hogy soha többé ne térjen vissza Magyarországra . . .

Szabó Dezsőnek ez a nyilatkozata fájdalmas hatást váltott ki a magyar jövőért esengőkből. Vidékről kérő, könyörgő — sőt fenyegető — levelek százai, vidéki és pesti kulturegyesületek s főként a márciusi ifjakhoz méltó egyetemi hallgatók kérték Szabó Dezsőt: ne vonuljon vissza, dolgozzék tovább, irással és előszóval, gazdag tudását, alkotásokra teremtett egyéniségét adja továbbra is a magyarságnak. Szabó Dezső engedett e kérésnek, harcos vérmérsékletével, lankadhatatlan munkakedvével és munkabíráásával ismét a küzdők élére pattant, újra riadót fuvó kürtös, újra Szabó Dezső.

Felkerestük Szabó Dezsőt, hogy aktuális irodalmi, művészeti, politikai kérdésekről való véleményét közölhessük azzal a közönséggel, amelynek szeretete ismét az aktivitás terére lendítette őt. Szabó Dezső könyvtárszobájában fogadott, — illetve: *egyik* könyvtárszobájában. Mert minden szobája könyvtár, mind a négy szobájában — még a hálóban is — mennyezetig érő könyvtárszekrények borítják a falakat.

— Ide ülünk, invitál a házigazda, a szoba egyik barátságos sarkába mutatva, — idesüt a Nap, melyet annyira szerettek. És most beszélgessünk.

Szabó Dezső pompás előadótehetségével, melyben egy görög rhetor, egy középkori hitvitázó s egy francia csevegő ékesszólása egyesül, beszélni kezd:

— Mikor a kommün megbukott s az új élet megindult, az összes új erőfeszítések egy történelmi falsumon alapultak s mindazok a beteges jelensé-

gek, melyek miatt sokan már csüggedni kezdenek, ebből a történelmi falsumból folynak. Tudniillik: *most nem egy történelmi restauráció id-jét éljük, hanem egy magyar forradalmat kell végigcsinálnunk*, amely természetesen békés eszközökkel s pozitív munkával is megcsinálható. *Restaurációról szó sem lehet.* A háboru előtti Magyarország az osztályuralom, az idegen tőke, az elfogultságok, a politikai és szociális bunök oly borzadalmas dans macabre-ja volt, hogy aki ezeket az állapotokat akarja visszaállítani, az a magyarságnak halálos ellensége, akit a közélet teréről el kell távolítani. Jellemző, hogy politikai történetők olyan politikai szereplőket igyekeznek most szuggeráló bálványá emelni, akiknek a szerepe épp oly végzetes volt a magyarságra, mint akár a *Károlyi*, akár a *Kun Béla* érája. Hogy *Tisza Istvánt* mint egyént mennyire tiszteltem, s magyarságát milyen mélyen tudom felfogni, azt róla írt tanulmányom mutatja. De a Tisza-család — Kálmán és István — oly végzetes belpolitikát folytatott, a magyar fajt, a magyar középosztályt annyira kiszolgáltatta egy gyilkos és öngyilkos liberáliszmusnak, hogy ha a háboru összedőltével a magyar faj megcsinálhatta volna a maga *faji* forradalmát, Tisza István történelmi kényszerűségből halálra ítéltetett volna e forradalom jogos törvényszéke előtt.

— A kiindulás egészen más, és összehullásunk történelmi okait, s a bünösöket nem az idióta Károlyi forradalmánál, hanem legalább is a ki egyezésnél kell keresni. Tehát még egyszer hangsúlyozom: nem restaurációról, nem apró legitimitási szatócs-ságról van szó. A magyar faj senkinek sem tartozik, a magyar fajt mindenki megcsalta és megrabolta, ²

Szondolat

egyetlen legitimitási kötelessége van, az, amelyet a Természet törvénye minden fajnak önmagával szemben saját életérdekeiért ir elé. Egészen új világnak kell jönnie. *A magyar földön többé semmilyen osztályuralom nem lehetséges, — ezt értsék meg úgy alul, mint felül!* A magyarság az élet minden terén csakis a saját érdekeiért kell hogy dolgozzon. Ennek az új világnak az ideológiáját elméleti, irodalmi és művészeti uton beleömlésztetni a középosztályba, megszervezni egy egységes magyar szellemi életet, amely magában foglalja a világkultúra minden nagy eredményét és szépségét, s emellett mélyen magyar lesz, — ez a Magyar Írók Szövetségének feladata. Kitárt ölelés és sujtó ököl leszünk. Ölelés minden magyar tehetség számára, s apró tévedésekért nem fogunk gazul magyar szellemi erő ellen támadni. *Ha egy magyar költő, vagy művész politikailag forradalmár is volt, nem ő a hibás, — hibások a Tiszák, hibás az a gaz rendszer, mely a háboru előtt minden becsületes magyar szellemet forradalmasított. Eljött az idő, hogy minden magyar szellemi erőt közös munkára hívjuk, s egy nagy amnesztiával lezárjuk a multat mindazoknál, akik munkaerőt jelenthetnek a magyarság számára.* Itt az ideje, hogy mikor a bűnösök egyrésze a nagyhangu ítélkezők között van, a másik — jobbhiszemű és tehetségesebb — része ne szenvedjen üldöztetést. Fel fogunk keresni minden magyar jószándékot, ha kell, könyörgünk, ha kell, ökleinket fogjuk megmutatni, de itten *hódító, széles horizontu, egységes magyar kultúrát fogunk teremteni!* Eltanuljuk a zsidóság harci eszközeit, s alkalmazni fogjuk. A keresztény magyaroktól pedig csak azt kérjük: *hogya mindig szeretet és kereszténység*

van a szájukban, tudják annyira szeretni egymást, mint a zsidók.

— Egy nagy *szabadliceumi előadást szervezünk, mely a tudomány, a szociális, művészi és irodalmi élet aktuális kérdéseiben a magyar szellem legkiválóbb képviselőinek szájával fog tájékoztatást adni a magyar közönségnek, s ugyane célból minden hónapban közgyűlést tartunk, s egy kétségbeesett rimánkodással fordulunk minden jóakaratu magyar felé: adja meg a lehetőségét egy nagy magyar folyóirat megalapításának, ahol magyar írók, magyar művészek, magyar tudósok megkiáltásák a faj mély fájdalmait, s szellemi uton megvívják a jövő harcát a magyar faj mély érdekeiért. *A legelszántabb harcot fogjuk folytatni az integrális Magyarországért, s ezen a téren semmiféle eszköztől sem fogunk visszariadni!* És ebből a célból mindenek előtt *beleszuggéráljuk a magyarság szeretetébe nagyszerű hadseregünket, mely most egyetlen reményünk, egyetlen jövőnk, s irgalmatlan harcot fogunk folytatni azok ellen a gazemberek ellen, akik ennek a hadseregnek pszichikai térhódítását bármilyen módon megakadályozni igyekeznek!**

— A Magyar Írók Szövetsége építő harcot, s minden magyar jóakaratot egyesítő táborot jelent.

— Kedves mester — mondom a beszéde hevétől elragadtatott, kigyulladt szemű írónak — gyönyörű program ez, gyönyörű előadásban. Engedjen meg még néhány kérdést, amelyek szintén a M. I. Sz.-re vonatkoznak. Először: igaz-e, hogy tizenkét írót kizártak a Szövetségből s kik azok? Másodszor: miért nem vett részt a Szövetség a Rákosi-ünnepségen?

— A M. I. Sz.-ből valóban eltávolítottunk tizenkét írót. De nem kizártuk, hanem töröltük őket. Így sokkal nagyobb

a megszügyenítés. Az volt a vétjük, hogy állandóan gazdasági érdekek miatt frondörködtek, holott az életük gazdasági része a mai viszonyokhoz képest elég jól el volt intézve. A magyar íróknak most nem egyéni érdekeikért, hanem az egész magyarság nagy, jövőbe sugárzó érdekeiért kell harcolniuk. A törölt írók neveit nem árulom el, nem akarom őket nyilvánosan pellengérré állítani.

— Ami Rákosi Jenót illeti, a M. I. Sz. tényleg nem vett részt a neki rendezett ünnepségen. Hogy miért? — arról most csak annyit mondhatok, hogy súlyos, a magyarságra nézve fájdalmas okok miatt. Ezeket az okokat a Szövetség legközelebbi — november 20-iki — közgyűlésén sorolom el, amely grandiózus gyűlés lesz, ezen tartom meg a beszámolót a M. I. Sz. egyéves működéséről s programot adok a jövőre nézve.

Másra térünk. Megköszöntem, hogy korbácscsal vágott közibünk azoknak a szellemi tehetetleneknek, akik halála után — mert élete végén már nem merték megtenni — gyalázták *Ady* Endrét, akinek nagyságát szellemi szatocs-rófjűkkel nem tudják fölmérni.

— Le kellett már dorongolni őket, — robban ki az íróból a nemes harag, — nem lehetett már tovább túrni, hogy *Adyt*, az *Árpáddal* jött magyart, az ősnemes család sarját, akinek versei *Csokonai*, *Vörösmarty*, *Petőfi*, *Arany* és a magyar biblia izes stílusával vannak írva, akinél jobban talán senki sem érezte, szenvedte át a magyarság tragikumát, — nem lehetett tovább túrni, hogy egyik legnagyobb magyar zseniüket, ezt a váteszt és vértanút évábokból védlett magyarok a destruktívok, nemzetgyalázók és nemzetrontók közé sorozzák!

Szabó Dezsó íróasztalán hatalmas kéziratcsomót pillantok meg, melynek tetején ez a cím olvasható: *Csodálatos élet*.

— Ez a legközelebb megjelenő írása? Mi a témája? — ha szabad kérdeznem.

— Ez a legújabb regényem egészen más lesz, mint az *Elsodort falu*. A magyar népmeséből nőtt ki, egy parasztfiu története, az élet, a termékenység himnusza.

Elbucsuzom. A szobaleány kikisér, s midőn az ajtón kilépek, tettenérek egy diákot, amint éppen Szabó Dezsó névkártyáját tépi le az ajtófélfájáról. Szabó Dezsó tudniillik nem sablonos — nyomtatott — névjegyet használ, hanem egy papírlapra sajátkezűleg írja rá a nevét. Ezért tépte le a Szabó Dezsóért rajongó diák. A szobaleány meséli, hogy hetenkint egy tucat ilyen névkártyát tépnek le az ajtófélfáról. Nincs más megoldás: Szabó Dezsónek nyomtatott névjegyet kell csináltatnia.

(*bris.*)

Kik a magyar könyvkiadók?

A Franklin és Gárdos Alfréd

Az irodalmi kultúra kérdése ma egyre gyakrabban foglalkoztatja a köz-

véleménysmagyar írók egyre kétségbeesettebben panaszkodnak azért, hogy ugyyszólván minden lehetőség megszűnt arra, hogy dolgozhassanak s megtalálhassák az utat a közönséghez. A könyvkiadás

csaknem teljesen szünetel, a hetilapok épen csakhogy nem szünetelnek, a napisajtó fojtó papirhiánnyal küzd, úgy hogy most, amikor életbevágó fontos feladatuk lenne az íróknak, semmi lehetőség sem nyílik számukra.

A most kialakuló nemzeti irányzatnak érthető okokból nincs meg a megfelelő gazdasági ereje, hogy egy csapásra kezébe vegye a könyvkiadást, a régi zsidó vállalatoktól természetesen nem sokat várhatunk ebben az irányban, ha csak várjuk, hogy saját szántukból teljesítsék kötelességüket s ezért itt az ideje, hogy számonkérjük tőlük a büneiket és megnézzük, hogy kiknek a kezében volt és van még ma is az irodalmi kultúra terjesztésének minden eszköze.

A Franklin-társulattal kezdjük, amely a legszebb példája annak, hogy mivé züllik a könyvkiadás akkor, ha zsidó kézbe kerül s minek tekinti a zsidó tőke az üzletnek ezt az ágát. A Franklin-társulat, mely a régi becsületes Heckenast-féle vállalatból alakult át részvénytársasággá s került aztán a *Hitelbank* kezébe, ma már nem hogy istápolója lenne az irodalomnak, hanem egyenesen az ellensége, annyira, hogy képes még a konjunktúra kihasználásáról is lemondani, csakhogy ne kelljen morzsákat elhullajtani az írók számára. Abból a vállalatból, amely Petőfi verseit adta ki valaha, most szünke nyomdai vállalkozás lett, melynek egyetlen üzlete az állami megrendelés, ebből gazdagszik, anélkül, hogy egy makulányit is törődne az irodalommal.

Gárdos Alfréd az igazgatója, aki annyit sem ért az irodalomhoz, mint egy kis fűszeres. A *Hitelbank* saldokontistája volt valamikor s azért ültették a Franklin igazgatói székébe, mert kiválóan ért ahoz, hogy hogyan

kell minden magasabb szempont nélkül kamatoztatni a tőkét, biztosan, minden rizikó nélkül. Igazgatója mellékesen még egy csomó Hite bank-vállalatnak, dobozgyárnak, papirgyárnak, vasgyárnak, kartonnyomógyárnak, mindenütt a legteljesebb megelégedésre vezeti az üzletet és elképzeld, hogy mit kellett csinálnia a Franklinból az ilyen embernek, aki tisztára nem egyéb, mint a zsidó tőke vaskezü, lelketlen végrehajtó eszköze.

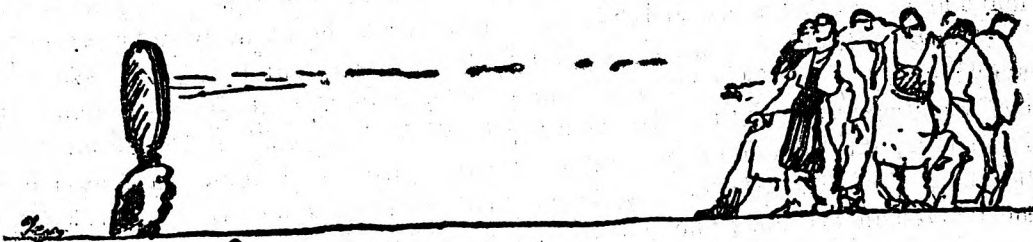
A Franklinnál az volt a törekvése, hogy az üzem csak megrendelésre dolgozzék, mert hiszen ez a biztos üzlet a dobozgyárnál is. El is érte, hogy az egész üzem csak ilyen biztos üzlettel foglalkozik, állami nyomtatvány megrendeléseket teljesít és tankönyveket ad ki, amin felül aztán csak a presztizs kedvéért jelentetett meg olykor egyebet is, egy kis szépirodalmat, de nagyon óvatos adagolásban. A tulajdonképeni kiadói üzletet szándékosan tette tönkre, mint azt például a *Vasárnapi Ujság* esete mutatja, melyet különösen most a kommün óta mesterségesen züllesztett le annyira, hogy az egykor legelterjedtebb s legkedveltebb szépirodalmi lap ma már a nyilvánosság teljes kizárásával jelenik meg, pusztán azért, hogy élő példája legyen a tőke előit annak, hogy rossz üzlet az irodalom. A *Vasárnapi Ujság* képviseli a Franklin mérlegében a deficitet, amivel elrettenti a tőkét az irodalomtól s a legszomorubb ebben a dologban az, hogy az ujságírók egyik legtekintélyesebb vezetője, *Hoitsy* Pál az, akit teljesen szolgálattukba tudnak állítani az irodalmi törekvések elfojtásában. Ugyan mit lehet várni attól a kiadótól, aki havi ezer korona fizetést ad az ujságírók elnökének a lapszerkesztésért?

A Franklinnak, illetve Gárdos Alfrédnek találmánya az, hogy reprezentáns férfiakat szerződtet s csak azok nimbuszát használja ki a kultúrával való uzsoráskodás céljaira. Hoitsy Pál is ilyen alakja a Franklinnak s az ember csodálkozhatik azon, hogy mi csoda ördögösséggel tudják rábírní az írók és ujságírók e vezéremberét arra, hogy ezer koronás éhbér mellett dolgozzék nekik és dolgoztasson a munkatársakkal. Magának a kiadóhivatalnak most *Beöthy Zsolt* a szerződtetett méltóságos ura, aki a megboldogult *König Gyula* örökét vette át, csak hogy most már még sokkal kevesebb hatáskörrel, mint amilyenje Könignek volt. Irodalmi irányításra ugy sincs szükség a Franklinnál, mert hiszen ma egyetlen foglalkozása a bankjegynyomás és a hivatalos kiadványok nyomtatása, a könyvkiadó-üzem csak a régi makulaturának méregdrágán való értékesítésével foglalkozik.

A Franklin szellemét legjobban jellemzi az, hogy a kommün bukása óta egyetlen irodalmi kiadványa volt *Barbusse «Clarté»-ja*. A destruktív liberálisizmusnak ezt a reprezentánsát dobta a piacra a Franklin a keresztény kurzus dicsőségére, s hogy Gárdosnak alattomos céljai voltak ezzel a tüntetés-szerű kiadással, azt legjobban bizonyítja az, hogy a könyvet *előállításí áron hozta forgalomba*, csak hogy minél jobban vegyék a mai könyvdrágaság mellett is.

A Franklint Gárdos mellett nagyszerűen jellemzi az igazgatóság összeállítása is. A saldokontista Gárdos ur után *Réti Béla* igazgató ur következik, aki ifju korában inas volt a Lampel-féle könyvkereskedésben s ma is van még egy szolga a Franklin-nál, aki annak idején tegezte a mostani igazgató urat s vele rajzoltatta a vizes nyolcasokat seprés után a Lampel-boltban. A másik igazgató *Weinberg* ur, akinek az öccse szolga még ma is a Franklin-nál, de legjobban jellemzi a társaságot a nagylábu *Huszár*, aki viszont bevándorolt polisi zsidó. Szintén inas volt a Lampel-boltban s legnagyobb nevezetessége az, hogy negyvennyolcas cipő kell a lábára. Egyszer vonaton utazott s levetette cipőit, mire a felháborodott utitársai kidobták a csónakokat az ablakon. A legközelebbi városban le kellett szállnia harisnyában, de nem kapott megfelelő cipőt és papucsban volt kénytelen hazajönni.

Ilyen kezekben van az egyik legnagyobb irodalmi vállalatunk s ilyen vállalatot támogat ma is a magyar kormány. Ez a kormánytámogatás nagyon kiadós, hiszen az egész tankönyvüzlet ugyszólván teljesen a Franklin kezében van s az állami szubvenziós kiadások is mind itt futnak össze. Ha az állam maga tartja fenn a Franklint, a kultuszkormányának kötelessége lenne gondoskodni arról, hogy némi rekompenzációképen a magyar irodalom is hajlékot találjon a Franklin

falai között, s ha pedig nem hajlandó teljesíteni a magyar kulturának tartozó kötelességét, akkor olyan vállalat kapja azt az állami támogatást, amely meg is érdemli.

Rákosi Jenő levele a magyar sovinizmusról

A magyar újságírófejedelem jubileuma s jelen helyzetünk az aktualitás frissességét kölcsönzi Rákosi Jenő egyik levelének, melyet mintegy tizenhét év előtt — 1902 nov. 12. — Svájcba írt Ponori Thewrewk Istvánnak, aki akkoriban ott üdült, s a *Neue Züricher Zeitung* gunyos cikkére, a magyar sovinizmusról válaszolni akart. Előzőleg kérdést intézett Rákosihoz, akinek levélválasza gyönyörű vezércikk, melyet aztán Thewrewk István egész terjedelmében közölt egy másik svájci lapban: *Thurgauer Zeitung*-ban.

«Ha a magyar sovinizmusról írni akar a svájci németeknek — így ír Rákosi — írja meg a legegyszerűbb szókban azt, hogy vagyunk ugyan itt is fanatikusok, a kik életünk céljának a magyar nyelv és faj szolgálatát tartjuk, de egészben a magyar nép nem sovinizta. Sőt ellenkezőleg, a legtűrelmesebb faj a világon. A mit az erőszakos magyarosításról innen kifelé beszélnek, az hazugság. Nincs Svájcot kivéve ország, a hol a nemzetiségi és vallási tűrelmesség a magyarral versenyezhetne. De Svájcban ezt nem kell csodálni, mert óriás hegyek határolják el egymástól a nyelveket és a fajokat, s lehetővé sőt majdnem természetessé

teszik a kantonális autonómiákat. Magyarország ellenben egyetlen egy nagy medence, egyetlen folyamrendszerrel.

S mégis megmaradtak a nemzetiségek igen nevezetes szabadságokkal felruházva. Gondolják meg, hogy itt a mi birodalmunkban az ortodox egyháznak van szerb nyelvű, o'áh nyelvű, rutén (rusznyák) nyelvű egyháza, liturgikus nyelve, csak a magyar egyesült és nem egyesült görög egyházaknak nincsen magyar liturgikus nyelvük. Nem volna-e már régen, ha államfőjaink sovinisták volnának, vagy ha a nemzet volna az, mely az államférfiakat rákényszeritené. A mi mérsékelt nemzeti irány van (mérsékelve a magyar faj hagyományos liberalizmusa és toleranciája által) az a *históriai szükség érzetéből ered*. A magyarok idejövetele előtt itt senkinek sem sikerült egységes államot alapítva az itt lakó fajoknak békét, fejlődést és biztosságot nyújtani. Csak a magyar volt képes rendezett állami életet fenntartani, *A Duna és Tisza e völgye mindig a nyugat és kelet csatateré volt, melyet őrizni kellett*. Azokban a korszakokban, amikor a magyar erő meggyengült, ezt a földet rögtön feldarabolták vagy zsarnoki elnyomás alá vetették a szomszédok, egész a legujabb korig. A magyar erő megnövekedése mindig egyenlő volt a szabadság föléledésével.

Ma is úgy van: a magyar uralom a békét, biztosságot és az alkotmányos szabadságot jelenti, a magyar uralom ellen való támadás a zavarnak, hódításnak és az elnyomásnak tett szolgálat. Ezt nemzetiségeink is igen jól tudják, legjobban a németek. Innen van, hogy a nemzetiségi agitátorok olyan nehezen boldogulnak velük s hogy *tótok, rusznyákok és németek nagy többségükben a magyarsággal tartanak*.

Mindebből következik, hogy a magyar elem erősítése, a nemzet szaporítása nyelve kiterjesztésével igen nagy érdeke mindeneknek, akik itt laknak, és csak egy kis csoport kenyérkereseti agitátor az, amely autonomikus, egyházi és sajtóbeli igen nagy szabadságunkkal visszaél, rémmeéseket költve a magyarosításról és magyar sovinizmusról, ellenünk propagandát iparkodik csinálni. És a valóság az, hogy ezek végre is ráfognak kormányainkat kényszeríteni mind azokra az intézkedésekre, melyekkel most hamisan vádolják, minthogy végre is *salus rei publicae suprema lex*. Auszria minket 1849-ben az orosz hadsereg segítségével leverte, minekutána nem tudott leverni a ránk uszított, ellenünk lázított nemzetiségek némelyikével. Minden nemzetiségből — még a vezérek közt is — voltak, akik velünk tartottak. Martyrjaink közt van a szerb Damjanich, Aulich, a német Leiningen és mások. Leveretésünk után szétagolt, feldarabolt bennünket s ádáz elnyomtatásba vetett. Tizenkét évig bírta passzív ellenállásunkkal szemben. Akkor elkezdett velünk alkudni és 1867-ben megalkudtunk, de előzetes kikötésünk volt, hogy csak oly föltétellel békülünk ki, ha Auszriának alkotmányos kormányt ad a trón. Most nézzék meg, mi lesz Auszriából, ahol a nemzetiségek separatizmusa győz: csödbe jut az alkotmány és bizonytalanságba az álladalom. Ha oktanul átengednök a tért a nemzetiségeknek, nem kellene hozzá a dodonai orakulum, hogy megjósolja, hova jutna, a züllés, veszekedés és zenedülés mily állapotába ez ország egy fél-századnál rövidebb idő alatt. Német és tót és minden nemzetiség véres könyvekkel sirtá vissza a magyarság uralmát. »

Vagonlakó az állatkertben.

(A miniszterelnök és a vagonlakók.)

Nem tudjuk mire alapította Teleki Pál gróf miniszterelnök vádjait a menekültek és a tömeges menekülés ellen, de tény az, hogy odatrombitált a megszállott területek felé, hogy elég már, ne fussatok ide mind-

annyian, mert összeroskadunk az emberfeletti teher alatt!... Azt mondotta a miniszterelnök, hogy igen sokan szántszándékkal kiutasítják magukat, eladják földjüket, házukat (már akinek van!) és a lei és a sokol valutáris fölényével átjönnek hozzánk, ahol potomáron vesznek új házat és birtokot.

Lehet, hogy akadnak ilyen konjunkturázó menekültek. Lehet, hogy valóban nem illeti őket az a glória, amit Csonkamagyarország font a menekültek és kikergetett magyarok feje fölé. Lehet, hogy soha nem ér véget az a karaván, amely Pest felé igyekszik északról, délről és keletről. Lehet, hogy beleroskadunk. Lehet, hogy kevesebb jó falat jut nekünk, lehet — minden lehetséges, de bocsánatot kérünk: vajjon nincs-e szabad költözködési jog? És valóban: beleroskadhatunk mi abba, hogy havonta 2—3 ezer emberrel többen vagyunk? Csak azért letorkolni a menekülőket, mert nincs lakás — nem lehet. Ritka az a menekült, akire rá lehet sütni Teleki Pál gróf vádját, hiszen nincs köztük se földbirtokos, se bankár, egy plutokratát sem találtak még a vagonokban és zsidó nagykereskedőt sem. Csupa szegény emberekből áll ez a karaván, az íróasztalok

Szindler

mellől indultak el és nem ott van a hiba, hogy nem tudjuk őket elhelyezni, hanem ott, hogy nincs rendszer és nincs koncepció még ma sem, amelyik alkalmas volna befogadni, elrendezni, irányítani, foglalkoztatni, *kenyerhez iuttatni* ezt a szomorú, hontalan nomád sereget. A magánjog szentségét vajjon megsértenők azzal, hogy minden nagybérlő és minden önálló nagybirtok körzetébe egyszerűen beütelné a menekülteket a kormány? Ott vállalnak ők bármilyen munkát, legyen az kulturális, gazdasági, irodai vagy házi-ipari.

És hogy a lakáshivatalt ne is említsük, ott van egész közigazgatásunk! Még ma is hallatlanul lassú, hónapokig keringnek egyszerű akták. A katonaság például még ma sem tudja átadni megbízható kezébe a nemzetvédelmi ellenőrzést, nem tud a gyakorlótérnek élni, mert nincs megfelelő szervezet, amelyik ezt átvinné.

És hol marad a keresztény kurzus legrealisabb jelszava: a keresztény és tisztességes kereskedelem megteremtése?... Ha láncolni megtanultak Pesten: mennyivel könnyebb rászoktatni az embereket a rendes kereskedelmi élet elsajátítására? Minden nagykereskedőhöz *be kell* osztani menekülteket, zsidóhoz, keresztényhez: és egy fél év alatt átalakul a kereskedelem szinképe.

És aki már fásult szívvel jár Pesten, Kassa semmi már neki és a gondok, bajok agyonverték a szívet és nem látja már a váradi tornyokat, a Tatra csucsait, Pozsonyt, Temesvárt, Aradot s nem hallja a a székelyek fogcsikorgatását: az

menjen ki sétálni a vagonlakók közé. Te rongyos ruháju, didergő pesti polgár, aki úgy-ahogy mégis csak össze tudod dugni didergő térdeidet egy kandalló mellett, ne menj a ligetbe vasárnap, hisz ott zuzmára csillog már a fák ormán, ne ülj befűtetlen könyvtárakba, muzeumokba, ne járd kiállításokra és ne olvass vasárnap este ócska regényt, színházba se menj, moziba se — hanem sétálj végig a fagyos hidegben a végtelen kocsisorok között, ahol a vagonlakók laknak. Ők majd megfogják a szivedet. Hallasz majd tőlük olyan lázítást, hogy minden hivatalos irridenta-irodalom elbujhat mellette, hallasz majd aggokat átkozódni fiatal suhancokat ökölbe szorított kézzel esküdni, lányokat mesélni kolozsvári emlékekről, Brassóról, melléd ül a bakter és Jókainái is szebben meséli el neked, hogy hogyan gyujtották fel a házat, anyák vesznek majd körül, akik éjszaka menekültek a rablók elől és minden fájdalomnál fájdalmasabb, ahogyan a csecsemők sirnak a vagonokban! Ne higgy az írásoknak: magad menj ki közéjük. Meglátod: szeméből kibuggyan a könny és megfenyegeted kelet felé a szürkülő határt.

Az asszonyok kötnek, mosnak, sepregetnek itt, a férj és a nagyfiuk bent futkosnak a városban lakásért, kenyérért és tűzelőfáért. El sem hiszed már, hogy a zolai nyomoruság százszoros fekete színei kápráznak feléd a vagonokból, hiszen rendes cigányélet alakult ki, a szél kimosott fehéreneműeket hintáz a vagonok közt a kötélén, apát ebédre várják, a nagy lány zongorázik, csirkék csipognak, divány, tükör, asztal látszik ki az ajtókon.

Ne tévesszen meg ez a színleges polgári élet. Olyan tragédiák ezek

(Aki be akar költözni az állatkertbe)

Az az emberfeletti szenvedés, ami nekik osztályrészül jutott, most már kezd groteszk ötletekbe fulladni. A sok akta közt, amelyik a lakáshivatalhoz befut, van egy, amelyikben egy elkeseredett vagonlakó arra kéri a hivatalt, hogy rekviráltassa el számára és családja részére a megdöglött zsiráf állatkerti pavillonját.

Az illető egy előkelő erdélyi név viselője, történelmi név, valaha várak és seregek ura. Öt gyermekével lakik egy vagonban, hivatalba jár, felesége tüdőbajos, két gyerek lázasan fekszik a vagonban, kettő iskolába jár s az ötödik egy gyárban dolgozik. Közel nyolc hónapja járja a lakáshivatal kálvária lépéseit s most, hogy reménytelennek bizonyult minden könyörgésük: célba vették a zsiráf lakását.

Kimentünk megnézni ezt a megirigyelt pavillont. Velünk jött az Állatkert helyettes igazgatója is, aki még nem értesült hivatalosan a különös kérésről és állandóan a fejét rázta, mint aki nem hisz valamit. A zsiráf, az utolsó, már tavaly megdöglött, villája valóban megvan, de jelenleg egy antilop bitorolja. Az igazgató elmagyarázta, hogy a pavillonnak volt egy karsu minaretje is, de ezt a török követ-

ség kérésére még békében lebontották, mert sértette a jó törökök vallásos érzését.

— Hanem ez istálló uram, ez nem való emberi használatra!... Hiszen közel öt méter magas szoba ez, fűteni sem lehet valami kitűnően. Az antilop lakik benne, mert neki elég ennek a kis kályhának a tüze. És ez a bűz, ez benne van a falakban. Lehetetlenség arra gondolni, hogy ide ember beköltözhessek...

— Meg aztán az Állatkertben egy vagonlakó!... Hiszen akkor másnap kérni fogják, hogy a nagyon is megürült majomházat is alakítsák át emberi lakásokká!... És egy hónap múlva emberekkel telne meg az Állatkert!...

Vajjon mit fog szólni ehhez az új kérdéshez a Lakáshivatal?.. Mert a keres nem vice és még ha vice is volna: nagyon lesújtó és keserű.

Koldusok konjunkturája

Fekete szemüveges, kopott katonaruhás bácsi jelenik meg majd minden nap kávéházi asztalom előtt. Kis gyerek vezetni kézen, bottal tapogatózva jár, mint aki legalább is nehezen lát, megáll szótlánul az asztalok előtt és vár Arcizmai néha megrándulnak, mint az idegsokkosoké, nem szól egyetlen szót sem, csak vár, amíg a vendégek elszégyellik magukat és adnak neki egy koronát. Csak aki nagyon mérges a koldusokra, az nem ad neki. Mindenki látja, hogy az idegsokk nem igazi, de a vakságot elhiszi neki s oly szemrehányó a némasága, hogy az ember siet odaadni neki a koronát, csak hogy tovább menjen már az asztalától. Egyszer kíváncsi voltam és megfigyeltem, mennyit szed össze. Negyedóraig tartott a kávéházi látogatása s negyvenheten adtak neki legalább egy koronát. Ha tiz kávéházat végigjár naponta, az legalább négyszáz korona kereset három-négy óra alatt.

Szombaton este a köruton találkoztam vele. Nem volt kopott katonaruhában, fekete pápaszem sem volt az orrán, ellenben tökéletes eleganciával volt kiöltözve, vadonatúj kemény kalappal, szájában szivar, oldalán egy nagyon csinos, egészen divatosan öltözött hölgy bokorugró szoknyában. Mondjuk — a felesége volt, ugy olecsóbb. A szivar Tisza-szivar volt, a gyűrű nem volt már rajta s ebből azt merem következtetni, hogy valódi uri embernek kell lennie, mert a parvenük rajta hagyják a gyűrűt a szivaron. Nem az a régi koldustípus, amely agg koráig koldul s aztán ott, hon a szalmazsákban ezreket találnak meg örökösei, hanem modern konjunktura-koldus, aki öntudatosan választja ezt a ma nagyszerűen jövedelmező foglalkozást.

A koldusoknak soha sem remélt kedvező konjunkturájuk támadt mostanában. A konjunktura tulajdonképeni előidézője az aprópénzhiány, aminek következtében aki ad, az legalább egy koronát ad s ha véletlenül csak két-koronása van, akkor sem sokat törődik vele, mert hát ugyan mi az a kétkorona! Egyenként csakugyan nem sok a korona, sokkal kevesebb, mint békében a krajcár, de ötvenével, százával gyorsan felszaporodik jelentős összeggé s végeredményben minden koldus sokkal többet keres, mint az adakozók.

Kávéházakat járó koldusok aratnak legjobban, mert itt nem kell megállnia, kigombelkoznia az embernek, hogy adhasson, de megfelelő maszokban és staffázssal rábirja az ügyes koldus az utcán siető embert is a megállásra. Különösen a templomok környéke hemzseg tőlük s nem kell sok megfigyelés ahhoz, hogy az ember megismerje közöttük a konjunktura-lovagokat. Látok

Szindler

egy öreg bácsit, aki mozdulatlanul marad a sarkon és folyton csak ezt mondogatja csöndesen maga elé:

— Sze-egény vagyok! Sze-egény vagyok!

Nagyszerűen megy neki a szegénység. Olyan kitűnő cipője van, hogy mindig irigylem, amikor elmegyek előtte. Egyszer meg is kérdeztem, hogy honnan van ez a nagyszerű cipő. Méltatlan-kodva felelte:

— Kell kérem, különben megfáznék a lábam a hidegben.

Régi típus a részeges, züllött asszony, aki rögtön szalad a páliukás putikba, mi-helyt kizsarolt pár koronát a járókelőtől. S régi, de kiképezett módszer a gyermekkel való koldulás is. A körut sarkán láttam sokszor egy asszonyt ölében szopós gyerekkel, akinek kis sovány lábai kilógnak a rongyokból. Megfigyeltem, szándékosan takarja ki az asszony a baba testét s így vettem észre, hogy míg ő maga mindig ugyanaz, addig a gyerek olykor megváltozik. Egyszer kiderült, hogy nem is ő az anya. Az igazi anya eljött meglátogatni a gyereket s veszekedésbe kezdett, megrágalmazta a koldusasszonyt, hogy sikkaszt. Mert hát ő csak kölcsönadta a gyereket s ezért részesedik a bevételből.

A gyerekek felhasználása általában nagyon divik. Egész családok járnak koldulni s elképzelhető, hogy négy-öt gyerek mennyi pénzt hozhat haza mindennap. Multkor mosóné volt nálunk. Egyszer kopognak az ajtón, kis lány áll előtte s alamizsnát kér. Közben bepillant a konyhába, ott látja az éppen ebédelő mosónót és elszólja magát:

— Jé, a mama itt mos?

Kapott egy pofont érte s leszidták:

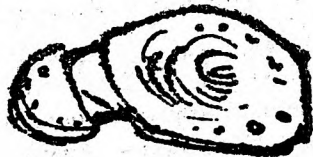
— Hogy mersz koldulni? Nem megtiltottam.

A kislányt azonban felbószította az igazságtalan pofon és szemébe vágta az anyjának, hogy bizony ő küldi őket, hármukat koldulni s mindennap hoznak haza három-négyszáz koronát... Még szép, hogy az anyjuk ennek dacára dolgozni jár.

A sarki hordár figyelmeztet egy koldusasszonyra, aki ott áll a közelben. Két kis lánya is koldulni jár, napi jövedelme legalább 6-700 korona s most vett egy vadonatúj biciklit kamasz fiának, aki nem csinál semmit, hanem most treniroz, mert valami versenyen akar résztvenni.

A felnőtt férfiak rokkantságot szimulálnak s ezzel tudnak, hála a háborúnak, résztvenni a nagy konjunkturában. Nem kell igazi rokkantnak lenni, amint azt legszebben bizonyítja a fővárosszerte ismert rángatózó levelezőlapárus, ki a háboru alatt le-aratta az idegsokk minden lehetőségét. Sohasem volt katona, sohasem volt traumás neurózis, de összekoldult magának annyit, hogy most már abbahagyhatta a fáradságos szimulációt. Utcai boltot nyitott a József-körut egyik sarkán és nyugodtan, az ideges-ség legkisebb nyoma nélkül ül az áru előtt.

Könnyű ám uriasan megélni Pesten, csak legyen az embernek bátorsága ahhoz, hogy fűtül minden szemérem-érzésre és megfelelő álöltözetben nyakába veszi a várost. Csak el kell kezdeni s két hónap múlva már dollárokban spekulálhat az ember.

Szondolat

PÉCHY ERZSI
énekli duettben
NÁDOR JENŐVEL
„JUSZT SE BÁNOM!”

ZERNOV T.Z-DALT. Grammofónlemezen kizárólag
STERNBERG királyi udvari hangszergyárban,
Budapest, VII., Rákóczi-ut 60. sz. m.

Bel- és külföldi illatszer,
pipere, háztartási, gazda-
sági és fénv-képeszeti cik-
kek állandóan raktáron.

Postán is szállít utánvétellel:

RADÓ

„Madonna“

DROGÉRIA

Budapest, VII., Thököly-ut 7. szám.

BÉRAUTÓK

Cimre figyelni nyitott, csukott, elegáns kocsik
külföldre, vidékre és a városban
barmely időben kaphatók a

Király Automobil R.-T.-nál

Budapest, VII., Király-utca 11
ELFF. N. József 124-01, 124-02, 124-03

LEGKITÜNÖBB MÁRKA!

ÉS TABLÁS FÉNYKEMÉNYI G.

GYÁRTJA:

MIRROR LABORATÓRIUM

Plaveczy gyógyszerész és Szabó

Budapest, VII. ker., Verseny-utca 10. sz.

MINDENÜTT KAPHATÓ!

Brilliánst,

gyöngyöt, aranyat, platínát és
ezüstöt horribilis áron vesznek

Telefon
József
52-64.

Singer Testvérek

VII., Rottenbiller-u. 24.

Legújabb könyvek.

Szépirodalmi művek:

Ady: Az új Hellasz	K 176.—
Cholnoky Viktor: Az Alerion-madár vére	€ 27.50
Cséplő: Az emberirtó	€ 9.—
Dickens: Az elátkozott ember	€ 50.80
Ebers: A nővérek	€ 44.—
Eötvös Károly: Beszédék I—II—III.	€ 88.—
Báró Eötvös: A Bakony I—II	€ 53.—
Báró Eötvös: Karthausi (füzve)	€ 44.—
Erdős Renée: Az új sarj	€ 44.—
Göre Gábor: A p-sti ur	€ 27.50
Göre Gábor: Tapasztalatok	€ 27.50
Göre Gábor: Bolygás a világhán	€ 27.50
Gárdonyi: Sten rabjai	€ 66.—
Herczeg: Gyurka és Sándor	€ 28.—
Kipling: Kim	€ 55.—
Kádár Lehel: A Bagdadi vasut	€ 23.—
Mathers: Jön a rozson át I—II	€ 55.—
Pekár: A Bresztováci szent	€ 48.40
Romair Rolland: Jean Cristophe: A hajnal	€ 86.40
Szabó Dezső: Elsodort falu I II	€ 88.—
Szabó Dezső: Tanulmányok és jegyzetek	€ 44.—
Williamson: Titokzat s történet	€ 39.60

Közérdekű művek:

Andrássy gróf: Diplomácia és világháború	€ 99.—
Bangha: Magyarország ujjaépítése és a ko- reszténység	€ 44.—
Benda: A béke hásváriautján	€ 77.—
Dr. Fenyő: Mi lesz a pénzzel?	€ 93.—
Dr. Heller F: Valutapolitika	€ 17.60
Hunfalvy: Az oláhok története I—II. (Tud. Akad.)	€ 110.—
Huber: Ausztria története (Tud. Akademia) I—II—III.	€ 132.—
Dr. Korniss: Iskolarendszerünk reformja	€ 5.50
Lakatos: IV. Károly és a délszlávok	€ 26.40
Mailáth József gróf: A mezőgazdasági mun- kaskérdés	€ 28.—
Dr. Nagyiványi Z.: Porradalmi problémák és a zsidókérdés	€ 66.—
Pauler: Bevezetés a filozófiába	€ 88.—
Schopenhauer: Az olvasásról és a könyvekről	€ 20.90
gróf Széchenyi munkái I II	€ 88.—
Dr. tanyoghi Szücs: Szabad-e tovább követni Marxot	€ 41.80

Ismeretterjesztő művek:

Boda: A cipészipar kézikönyve	€ 39.60
Boleman: Elektrotechnika	€ 290.40
Groh: Általános chemia	€ 79.20
Horváth: A szőlő és gyümölcsfélék téli el- tartása	€ 6.60
Morva: Cséplőgépek szerkezetének ismertetése	€ 26.40
Dr. Pilsly: Egyenes adótörvények	€ 46.30
Rogyák és dr. Sipos: A háborús adótörvények	€ 55.—

Kapható és megrendelhető:

A Központi Sajtóvállalat R.-T.

könyvkereskedésében

Budapest, IV., Duna-utca 6. szám
(Klotild-palotában, a Belvárosi kávéház mellett.)